

ผลการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มด้วยสื่อผสมที่มีต่อ
ความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น
ฝ่ายอนุบาลศึกษา*

EFFECTS OF GROUP CREATIVE ART ACTIVITIES WITH MIX MEDIA ON
THE ORIGINALITY FOR EARLY CHILDHOOD KHON KAEN UNIVERSITY
DEMONSTRATION SCHOOL KINDERGARTEN DIVISION

พรทิพา ทองสุข¹, นนทชนนปภพ ปาลินทร² และ อำไพ สวัสดิ์ดิราช³

Porn-tipa Thongsuk¹, Nontachanonpaphop Palintorn² and Ampai Sawadirat³

¹⁻³หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชธานี

¹⁻³Master degree of Education, Early Childhood Education, Ratchathani University, Thailand

Corresponding Author's Email: pornth@kku.ac.th

วันที่รับบทความ : 8 กันยายน 2568; วันที่แก้ไขบทความ 8 ตุลาคม 2568; วันที่ตอบรับบทความ : 10 ตุลาคม 2568

Received 8 September 2025; Revised 8 October 2025; Accepted 10 October 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มด้วยสื่อผสม 2) เปรียบเทียบความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มด้วยสื่อผสมก่อนและหลังการจัดกิจกรรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เด็กปฐมวัยชายและหญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาล 1/5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ฝ่ายอนุบาลศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 40 คน ได้มา

Citation:

*

พรทิพา ทองสุข, นนทชนนปภพ ปาลินทร และ อำไพ สวัสดิ์ดิราช. (2568). ผลการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มด้วยสื่อผสมที่มีต่อความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ฝ่ายอนุบาลศึกษา.

วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 3(5), 773-787.

Porn-tipa Thongsuk, Nontachanonpaphop Palintorn and Ampai Sawadirat. (2025). Effects Of Group Creative Art Activities With Mix Media On The Originality For Early Childhood Khon Kaen University Demonstration School Kindergarten Division. Modern Academic Development And Promotion Journal, 3(5), 773-787.;

DOI: <https://doi.org/10.>

<https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/>

โดยการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster sampling) ใช้วิธีการทดลองแบบ One group pretest-posttest design เครื่องมือที่ใช้การวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มด้วยสื่อผสม จำนวน 16 แผน มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก และแบบสังเกตความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัย มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.67-1.00 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ การทดสอบค่าที (t-test for dependent samples)

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มด้วยสื่อผสมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.67 อยู่ในระดับปรับปรุง หลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มด้วยสื่อผสมความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัยโดยรวมเท่ากับ 11.27 อยู่ในระดับดี 2. ความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มด้วยสื่อผสม สูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

คำสำคัญ: กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มด้วยสื่อผสม, ความคิดริเริ่ม, เด็กปฐมวัย

Abstract

This research aimed to 1) study the originalities of preschool children who received group creative art activities with mixed media and 2) compare the originalities of preschool children who received group creative art activities with mixed media before and after the activities. The sample group used in the research was 40 male and female preschool children aged between 4-5 years studying in kindergarten 1/ 5 Second semester of the academic year 2024, Kindergarten Demonstration School, Khon Kaen University, Mueang District, Khon Kaen Province. The method of experimentation was one group pretest-posttest design. The research instruments consisted of 16 lesson plans of group creative art activities with mixed media, which were of high quality, and an observation form of early childhood children's originalities with a consistency index of 0.67-1.00. The statistics used in data analysis were mean, standard deviation, and t-test for dependent samples.

The results of the research were as follows: 1. The originalities of preschool children before the group creative art activities with mixed media had mean of 7.67, which was at the improvement level. After organizing group creative art activities with mixed media, the overall initiative of the preschool children was 11.27, which was reasonable 2. The originalities of the preschool children who received group creative art activities with mixed media, after receiving group creative art activities with mixed media, the preschool children's initiative was significantly higher than before the activities, at a statistical level of .01.

Keywords: Group creative art activities with a mix of media, Originality, Early childhood

บทนำ

ปัจจุบันสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและซับซ้อน การพัฒนาประเทศให้ทันโลกศตวรรษที่ 21 จึงต้องพัฒนาทั้งเทคโนโลยีและทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีความยืดหยุ่นปรับตัวได้ในทุกสถานการณ์เพื่อให้ใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข (นาตยา ปานโพธิจาน, 2562) ภาศิเพื่อการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Skills, 2013) ได้ศึกษาและสำรวจแนวโน้มของเทคโนโลยีและตลาดแรงงานในอนาคต จึงได้กำหนดกรอบแนวคิดที่อธิบายถึงทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยหนึ่งในทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ซึ่งในประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กให้มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยมีความเชื่อว่าการพัฒนาคนให้มีคุณภาพควรต้องเริ่มตั้งแต่ระดับปฐมวัย เพราะเด็กปฐมวัยเป็น ช่วงเวลาทองของการส่งเสริมพัฒนาการในทุกๆด้านทั้งด้านร่างกาย ด้านอารมณ์จิตใจ ด้านสังคมและด้านสติปัญญา เพราะเป็นช่วงวัยที่สมองพัฒนาสูงสุด การพัฒนาเด็กในช่วงวัยนี้จึงเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาทักษะและความสามารถในการเรียนรู้ (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564) การจัดการศึกษาปฐมวัยต้องคำนึงถึงพัฒนาการตามวัย ความรัก ความเอื้ออาทร และบริบททางสังคมและวัฒนธรรม เพื่อสร้างรากฐาน

คุณภาพชีวิตให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีและเป็นพลเมืองคุณภาพของสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี ตามทฤษฎีพัฒนาการบุคลิกภาพของอีริกสัน เด็กอยู่ในขั้นความคิดริเริ่ม ความรู้สึกผิด เด็กจะเรียนรู้จากสิ่งรอบตัว ยอมรับค่านิยมของครอบครัว และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ให้อิสระในการทำกิจกรรม และการสนับสนุนจากผู้ใหญ่ จะช่วยกระตุ้นให้เด็กกล้าคิดต่าง มีจินตนาการ และลงมือทำสิ่งใหม่ ๆ ด้วยตนเอง ส่งผลให้เกิด ความคิดสร้างสรรค์ และพัฒนาศักยภาพเต็มที่ (ศิริประภา สุวรรณรัตน์, 2568) ในช่วง 6 ปีแรกของชีวิต เซลล์สมองเจริญสูงสุด การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ช่วยให้เด็กพัฒนาทักษะการคิด จินตนาการ การสร้างตัวตน และเรียนรู้การแก้ปัญหาอย่างหลากหลาย พร้อมสร้างความรู้สึที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น เด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่คุณภาพ พร้อมสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ ความคิดริเริ่มเป็นองค์ประกอบสำคัญของความคิดสร้างสรรค์

การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัย ควรเป็นกิจกรรมที่ให้เด็ก ลงมือปฏิบัติจริง โดยหนึ่งในนั้นคือ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ซึ่งช่วยให้เด็กกล้าแสดงออก คิด จินตนาการ และสร้างสรรค์ผลงาน การจัดกิจกรรมควรเหมาะสมตามวัย เปิดโอกาสให้เด็กเป็นผู้ริเริ่ม ลงมือทำ และแก้ปัญหาด้วยตนเอง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) เพื่อพัฒนาความสามารถด้านต่าง ๆ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สามารถทำได้ทั้ง งานเดี่ยวและงานกลุ่ม การทำงานกลุ่มช่วยส่งเสริมทักษะทางสังคม การทำงานร่วมกัน การแก้ปัญหา และการยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง รวมถึงทักษะทางภาษาในการสื่อสารและแสดงความคิดเห็น รูปแบบกิจกรรมมีทั้ง 2 มิติ เช่น การวาดภาพ การฉีกปะ การตัดปะ การพับ การพิมพ์ และ 3 มิติ เช่น การร้อย การประดิษฐ์เศษวัสดุ การปั้น หรือ ศิลปะแบบสื่อผสม กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยสื่อผสม เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กได้เป็นผู้เลือกวัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลายชนิดและมีความแตกต่างกันซึ่งเด็กสามารถเลือกได้ตามความสนใจของตนเอง (Hildebrand, 1975) เด็กต้องอาศัยทักษะการสังเกต การคิดริเริ่ม และคิดวิเคราะห์เพื่อเชื่อมโยงความรู้เดิมเข้ากับจินตนาการ และนำวัสดุอุปกรณ์เหล่านั้นมาสร้างสรรค์เป็นผลงานตามจินตนาการของตนเองให้ออกมาเป็นผลงานที่แปลกใหม่แตกต่างจากเดิม การเลือกวัสดุอุปกรณ์ที่จะนำมาจัดกิจกรรมควรต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นสิ่งสำคัญและควรเป็นวัสดุปลอดภัยที่เด็กสามารถนำมาต่อเติม สร้าง และเคลื่อนย้ายได้หลายรูปแบบตามจินตนาการ สามารถหาได้ง่ายรอบตัวเด็ก เช่น วัสดุที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ได้แก่ ก้อนหิน กิ่งไม้ ใบไม้ เมล็ดพืช เศษวัสดุหรือสิ่งของเหลือ

ใช้ ได้แก่ กล่องกระดาษ หลอดพลาสติก ขวดน้ำพลาสติก ฝาขวดน้ำ วัสดุอุปกรณ์สำหรับทำงานประดิษฐ์ ได้แก่ ไม้พรม ลวดกำมะหยี่ ดินน้ำมัน ลูกปัด หรือของเล่นตามมุมต่าง ๆ ในชั้นเรียน ที่เด็กสามารถนำมาสร้างสรรค์เป็นผลงานตามความคิด และจินตนาการของเด็ก (อัศรพล ไชยโชค, 2565)

จากที่มาและความสำคัญที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มด้วยสื่อผสมที่มีต่อความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัย โดยมีความเชื่อว่ากิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มด้วยสื่อผสม จะเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกวัสดุที่จะนำมาใช้ในการทำกิจกรรมได้อย่างอิสระ เสริมสร้างทักษะทางสังคมจากการที่เด็กจะได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่มย่อย ให้เด็กได้ฝึกการทำงานร่วมกันกับเพื่อน ช่วยเหลือและรับผิดชอบงานของตนเอง มีส่วนร่วมในการทำงานให้สำเร็จบรรลุตามเป้าหมาย ได้มีการพูดคุยสื่อสารกับเพื่อนอย่างเหมาะสม ถ้าสื่อสารและแสดงความคิดเห็นของตนเองออกมาให้คนอื่นรับรู้ ส่งเสริมให้เด็กเกิดความคิดริเริ่มลงมือทำเพื่อให้ได้มาซึ่งผลงานหรือชิ้นงานที่แปลกใหม่ และสามารถนำไปประยุกต์หรือต่อยอดเพื่อพัฒนาตนเองนำไปสู่การเป็นนวัตกรรมตัวน้อย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มด้วยสื่อผสม
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มด้วยสื่อผสม

สมมติฐานการวิจัย

ความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัย หลังที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มด้วยสื่อผสมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มด้วยสื่อผสม

การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มด้วยสื่อผสมสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นแนวทางสำคัญในการส่งเสริม ความคิดริเริ่มและความคิดสร้างสรรค์ ของเด็ก เนื่องจากกิจกรรมนี้เปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกสื่อ วัสดุ และเทคนิคตามความสนใจของตนเอง สามารถลงมือปฏิบัติจริง และตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยตนเอง นอกจากนี้ การทำกิจกรรมร่วมกันในกลุ่มยังช่วยพัฒนาพฤติกรรมทางสังคม โดยเด็กจะได้ฝึกการฟัง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การร่วมมือและแบ่งปันความคิดเห็น รวมถึงการยอมรับความแตกต่างของผู้อื่น ส่งผลให้เกิดทักษะด้านภาษา และการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งเด็กยังเกิดความมั่นใจและภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง การใช้สื่อผสมทั้งแบบ 2 มิติ และ 3 มิติ ช่วย让孩子ได้เรียนรู้กระบวนการสร้างสรรค์อย่างหลากหลาย ฝึกการเชื่อมโยงความรู้เดิมเข้ากับจินตนาการและความคิดริเริ่ม ทำให้เด็กสามารถพัฒนาศักยภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างครบถ้วน การจัดกิจกรรมศิลปะในลักษณะนี้ยังช่วยให้เด็กเตรียมพร้อมในการเรียนรู้และการเข้าสังคมในอนาคตอย่างเหมาะสม (Schumacher, 1988) และช่วยให้เด็กได้สร้างงานศิลปะที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ผ่านการผสมผสานวัสดุ เทคนิค และสื่อที่หลากหลายตามความสนใจของตนเอง ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง การพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกัน และการแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนและครูได้อย่างเต็มที่ (พิทรนันท์ วรรณพงศ์ศิริ, 2567)

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัย

ความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัยเป็นองค์ประกอบสำคัญของพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์และการแก้ปัญหา โดยหมายถึงความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ และนำความคิดไปปฏิบัติได้จริง ซึ่งเกิดจากการกล้าคิด กล้าทำ และกล้าแสดงออกในรูปแบบที่ไม่ซ้ำใคร เด็กที่มีความคิดริเริ่มมักมีลักษณะเด่นคือ ความมั่นใจในตนเอง กล้าแสดงออก ช่างสังเกต และมีความสามารถในการคิดเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ รอบตัวอย่างอิสระ นอกจากนี้ความคิดริเริ่มยังเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและความคิดเชิงวิเคราะห์ ทำให้เด็กสามารถเผชิญสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้อย่างมั่นใจและสร้างสรรค์ การส่งเสริมความคิดริเริ่มในเด็กปฐมวัยจึงควรจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทดลอง ค้นคว้า และตั้งคำถาม พร้อมสนับสนุนการใช้จินตนาการและการแสดงออกทางความคิดที่หลากหลาย รวมถึงการยกย่องและให้รางวัลต่อ

ความคิดแปลกใหม่อย่างเหมาะสม เพื่อพัฒนาให้เด็กมีทักษะการคิดสร้างสรรค์ การคิดวิพากษ์ และสามารถนำความคิดไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันและการเรียนรู้ต่อไป (จันทร์สุดา สมสุข, 2565)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มด้วยสื่อผสมกับความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัย

การส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีความคิดริเริ่ม คือการกระตุ้นให้เด็กกล้าแสดงออก กล้าพูด แสดงความคิดเห็น กล้าคิดสิ่งใหม่ และมีความเชื่อมั่นในตนเอง การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มด้วยสื่อผสมช่วยให้เด็กมีส่วนร่วม เรียนรู้และลงมือทำด้วยตนเอง เลือกวัสดุวางแผน ตัดสินใจ และทำงานร่วมกับเพื่อน ครูมีบทบาทสร้างบรรยากาศให้เด็กคิดสร้างสรรค์ ผลงานที่แปลกใหม่ ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กเกิดจากความคิดริเริ่มในการจินตนาการและสร้างผลงานที่ไม่ซ้ำใคร งานวิจัยของ ชลธิชา ชิวปริษา (2554) พบว่าเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมศิลปะด้วยใบตอง มีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเฉพาะด้านความคิดละเอียดลออ และงานวิจัยของ อมรินทร์ แผ่นหิน (2564) พบว่าหลังจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ความคิดริเริ่มของเด็กเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน เนื่องจากเด็กได้เลือกวัสดุตามจินตนาการลงมือปฏิบัติ และฝึกทำงานอย่างเป็นระบบ ทำให้เกิดผลงานที่แปลกใหม่และพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์โดยรวม

สรุป ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความเชื่อว่าการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มด้วยสื่อผสมเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดริเริ่ม การวางแผนแก้ปัญหา การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การปรับตัวในการทำงานร่วมกับผู้อื่น กล้าคิดตัดสินใจและริเริ่มลงมือทำสิ่งที่แปลกใหม่ ไม่ซ้ำกับผู้อื่นและมีความภาคภูมิใจในผลงานและสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของตนเองต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบ การทดลองเชิงทดลองแบบกลุ่มเดียว ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงทดลองที่มีการวัดผลก่อนและหลังการทดลองในกลุ่มตัวอย่างเดียว

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างและวิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ เด็กนักเรียนชายและหญิง อายุ 4 - 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาล 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ฝ่ายอนุบาลศึกษา จำนวน 287 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เด็กนักเรียนชายและหญิง อายุ 4 - 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาล 1/5 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ฝ่ายอนุบาลศึกษา โดยใช้สุ่มแบบกลุ่ม (cluster sampling) จำนวน 40 คน

การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัยประกอบด้วย 2 ส่วนหลัก ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มด้วยสื่อผสม และแบบสังเกตความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัย

1. แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มด้วยสื่อผสม

ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ปรับปรุง พ.ศ. 2564) รวมทั้งงานวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการออกแบบแผนกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มด้วยสื่อผสม โดยประกอบด้วยชื่อกิจกรรม จุดประสงค์ สาระสำคัญ วิธีดำเนินกิจกรรม สื่อ/อุปกรณ์ การวัดและประเมินผล และบันทึกหลังสอน จากนั้นผู้วิจัยได้สร้างแบบประเมินคุณภาพแผนมาตราส่วน 5 ระดับ เสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบและปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ ผลการประเมินได้ค่าเฉลี่ย 4.27 แสดงว่าแผนมีความเหมาะสมมาก จึงนำไปทดลองใช้กับนักเรียนอนุบาล 1/4 จำนวน 40 คน เพื่อปรับปรุงรายละเอียด ก่อนนำไปใช้จริงกับนักเรียนอนุบาล 1/5 จำนวน 40 คน

2. แบบสังเกตความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่ม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสร้างแบบสังเกตความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัย พร้อมกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน 3 ระดับ (2 = แสดงด้วยตนเอง, 1 = แสดงโดยกระตุ้น, 0 = ไม่แสดง) และจัดทำคู่มือการใช้งาน นำเสนอแบบสังเกตต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดียวกับแผนกิจกรรมเพื่อปรับค่าให้เหมาะสมกับบริบทปฐมวัย จากนั้นคำนวณค่า IOC พบว่าแบบสังเกตความคิดริเริ่มมีค่า IOC เท่ากับ 0.67-1.00 แสดงว่าแบบสังเกตมีความสอดคล้องและสามารถใช้งานได้ ทดลองใช้กับนักเรียนชั้นอนุบาล 1/4 จำนวน 40 คน โดยใช้ผู้สังเกต 2 คน และคำนวณความเที่ยงระหว่างผู้ประเมินด้วย ICC = 0.702 ($p < .001$) แสดงว่าอยู่ในเกณฑ์ยอมรับได้ ก่อนนำแบบสังเกตไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างวิจัยจริงคือ นักเรียนชั้นอนุบาล 1 ห้อง 5 จำนวน 40 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยใช้แบบ One Group Pretest-Posttest Design โดยเริ่มจากสังเกตความคิดริเริ่มของเด็กก่อนการทดลอง (Pre-test) จัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มด้วยสื่อผสม 16 แผน เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 แผน วันละ 40 นาที และสังเกตหลังการทดลอง (Post-test) ผู้วิจัยทำงานร่วมกับผู้ช่วยวิจัย สังเกตและบันทึกคะแนนความคิดริเริ่มของเด็ก พร้อมแบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น 2 กลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมตามแผน หลังสิ้นสุดการทดลอง ใช้แบบสังเกตชุดเดิมประเมินความคิดริเริ่มของเด็กเพื่อเก็บข้อมูลสำหรับวิเคราะห์ผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. รวบรวมคะแนนจากแบบสังเกตความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัยของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย
2. นำคะแนนที่ได้จากแบบสังเกตความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัยของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยนำไปวิเคราะห์ค่าความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน
3. นำคะแนนที่ได้จากข้อ 2 นำไปวิเคราะห์หาคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
4. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มด้วยสื่อผสมโดยการทดสอบสมมุติฐานใช้สูตร t-test for dependent sample
5. การสังเกตระหว่างปฏิบัติกิจกรรม

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาระดับความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มด้วยสื่อผสม

จากการศึกษาความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มด้วยสื่อผสม จากแบบสังเกตความคิดริเริ่มของเด็กโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) สรุปในรูปแบบตาราง ดังแสดงผลในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนจากการสังเกตความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัยก่อน และ หลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มด้วยสื่อผสม

ความคิดริเริ่ม ของเด็กปฐมวัย	n	k	ก่อนจัดกิจกรรม			หลังจัดกิจกรรม		
			$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
	40	14	7.67	1.55	ปรับปรุง	11.27	1.89	ดี

จากตารางที่ 1 พบว่า ก่อนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มด้วยสื่อผสม ความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับปรับปรุง ($\bar{X} = 7.67$, $SD = 1.55$) ภายหลังจากการได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มด้วยสื่อผสมความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 11.27$, $SD = 1.89$) แสดงให้เห็นว่า ความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มด้วยสื่อผสม มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มด้วยสื่อผสม

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มด้วยสื่อผสม

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัยระหว่างก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มด้วยสื่อผสม

ความคิด ริเริ่มของ เด็กปฐมวัย	n	k	ก่อนจัดกิจกรรม		หลังจัดกิจกรรม		$\bar{D}$	t	p
			$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD			
	40	14	7.67	1.55	11.27	1.89	3.60	11.38**	0.001

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า หลังจากที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มด้วยสื่อผสม ความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัยสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากการทดลองการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มด้วยสื่อผสมที่มีต่อความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัย พบข้อสังเกตดังนี้

ในสัปดาห์ที่ 1-2 เด็กมีความตื่นเต้นและกระตือรือร้นต่อกิจกรรมและอุปกรณ์ สังเกตได้จากการตั้งคำถามและพูดคุยกับเพื่อนว่าต้องการสร้างผลงานอะไร อย่างไรก็ตาม เด็กยังไม่คุ้นกับการทำงานกลุ่ม ร่วมกันคิดได้ไม่มาก มักทำงานแบบต่างคนต่างทำแล้วนำมารวมกัน ครูจึงต้องคอยแนะนำและกระตุ้นให้เด็กแสดงความคิดเห็นร่วมกัน ผลงานที่ได้ยังอิงจาก

ประสบการณ์เดิม ขาดความแปลกใหม่ แม้แต่ในกลุ่มจะไม่ซ้ำกัน ส่วนการตอบคำถาม เด็กบางคนกล้าแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างเล็กน้อย ขณะที่บางคนยังไม่กล้าตอบเพราะกลัวซ้ำเพื่อน ครูจึงมีบทบาทสำคัญในการช่วยกระตุ้นและสนับสนุนให้เด็กคิดและนำเสนอผลงานได้

ในช่วงสัปดาห์ที่ 3-5 ของการจัดกิจกรรม เด็กมีพัฒนาการด้านการทำงานกลุ่มชัดเจนขึ้น สามารถแบ่งหน้าที่ วางแผนการทำงาน และออกแบบผลงานร่วมกันก่อนลงมือปฏิบัติจริง อีกทั้งยังกล้าแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างและสร้างสรรค์มากขึ้น อย่างไรก็ตาม ยังมีเด็กบางส่วนที่ไม่ค่อยมีส่วนร่วม ครูจึงต้องช่วยกระตุ้นและประนีประนอมในการทำงาน ผลงานของเด็กแม้ยังไม่แตกต่างมากนัก แต่เมื่อให้นำเสนอ เด็กสามารถอธิบายและเสริมความแปลกใหม่ตามจินตนาการของตน เช่น การออกแบบสวนสัตว์ที่มีทั้งสัตว์ กระบองเพชร และร้านกาแฟ หรือการสร้างหนังสือนิทานสโนไวท์ที่ถือส้มแทนแอปเปิ้ล

ช่วงสัปดาห์ที่ 6-8 ของการจัดกิจกรรม เด็กเข้าใจในรูปแบบของกิจกรรมที่ครูจัดให้ ในการตอบคำถาม เด็กจะพยายามตอบในสิ่งทำแปลกใหม่ น่าสนใจ และเด็กส่วนใหญ่จะตอบออกมาในลักษณะที่แตกต่างจากเพื่อนโดยสิ้นเชิง มีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอนมากขึ้น ช่วยกันหยิบจับอุปกรณ์ มีการเสนอแนะและแสดงความคิดเห็นร่วมกันในกลุ่มของตนเอง ช่วยกระตุ้นเพื่อนเมื่อเพื่อนไม่สนใจในกิจกรรมที่กำลังทำหรือเพื่อนทำแตกต่างจากที่วางแผนกันไว้ ยังมีเด็กบางคนที่ต้องได้คอยกระตุ้นให้ช่วยเพื่อนในกลุ่ม หรือกระตุ้นให้แสดงความคิดเห็น ผลงานของเด็กในช่วงสัปดาห์นี้ไม่ซ้ำกันกับกลุ่มเพื่อน มีการดัดแปลงผลงานให้แตกต่างจากที่เห็นทั่วไป ชื่นนำเสนอผลงานสามารถพูดนำเสนอผลงานได้ แสดงความพึงพอใจในผลงานของตนเอง เมื่อครูถามถึงปัญหาที่พบระหว่างทำงานส่วนที่มีปัญหาสามารถบอกครูได้ และบอกวิธีการแก้ปัญหาของกลุ่มตนเองได้

จากการจัดกิจกรรมทั้ง 8 สัปดาห์ จะเห็นได้ว่าเด็กมีพัฒนาการด้านความคิดริเริ่มดีขึ้นอย่างเป็นลำดับและต่อเนื่อง แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มด้วยสื่อผสมสามารถส่งเสริมให้เด็กมีความคิดริเริ่มสูงขึ้นได้จริง

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มด้วยสื่อผสมที่มีต่อความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัย ขออภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. ความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มด้วยสื่อผสมโดยรวมอยู่ในระดับปรับปรุง หลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มด้วยสื่อผสม ความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับดี ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มด้วยสื่อผสมสูงขึ้น ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้วิจัยได้จัดทำกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะด้านการคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัยโดยตรงซึ่งแตกต่างจากกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามปกติที่จัดขึ้นในห้องเรียน จากเดิมการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ในห้องเรียนจะเป็นในรูปแบบการทำงานเดี่ยวเป็นส่วนใหญ่ สื่อและวัสดุที่ใช้ไม่ได้มีความหลากหลายมากนัก เด็กจะใช้อุปกรณ์บางอย่างร่วมกันแต่จะต่างคนต่างทำงานของตนเองในพื้นที่ของตนเอง ส่วนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มด้วยสื่อผสมนี้เป็นการจัดกิจกรรมในรูปแบบงานกลุ่มมีการใช้สื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลายอย่างน้อย 3 ชนิดขึ้นไปต่อหนึ่งกิจกรรม เพื่อให้เด็กได้มีอิสระในการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ เกิดการคิดจินตนาการริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งที่แปลกใหม่ น่าสนใจและไม่ซ้ำกับผู้อื่นจากอุปกรณ์ที่ครูมีไว้ให้ ใช้คำถามปลายเปิดเพื่อกระตุ้นให้เด็กได้เกิดการคิดในหลากหลายมิติ คิดเชื่อมโยงความรู้เดิมเข้ากับความรู้ใหม่เพื่อต่อยอดหรือดัดแปลงผลงานให้แปลกใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริมาภิญญอนันตพงษ์ (2550) ที่พบว่าการจัดกิจกรรมกลุ่มด้วยสื่อที่หลากหลายช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยได้ดีกว่าการทำงานเดี่ยว

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มด้วยสื่อผสม โดยรวมหลังจากที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มด้วยสื่อผสม ความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัยสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มด้วยสื่อผสมเป็นการดำเนินกิจกรรมที่เป็นลำดับขั้นตอน ดังนี้

2.1 ขั้นกระตุ้น เป็นการนำเด็กเข้าสู่กิจกรรม โดยการเล่นเกม เล่นิทาน หรือร้องเพลงที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่จะทำ มีการใช้คำถามปลายเปิดสอดแทรกเพื่อกระตุ้นให้เด็กได้คิดสร้างบรรยากาศให้เด็กรู้สึกผ่อนคลายเพื่อให้เด็กได้มีความกล้าที่จะแสดงความคิดเห็น ครูผู้สอนใส่ใจในคำตอบของเด็กซึ่งจะทำให้เด็กรู้สึกอุ่นใจ ปลอดภัยว่าคำตอบของตนเองไม่ได้ผิด ซึ่งสอดคล้องกับ สุธีรา งามเกียรติทรัพย์ (2564) พบว่า การสร้างบรรยากาศเป็นสิ่งสำคัญเพื่อที่จะก่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ขึ้น เพราะบรรยากาศที่เต็มไปด้วยการยอมรับและการกระตุ้นให้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ จะช่วยให้เด็กได้พบความคิดใหม่ ๆ และสามารถ

พัฒนาศักยภาพทางด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้เจริญก้าวหน้าตามขีดความสามารถตามแต่ละบุคคล

2.2 ขั้นสร้างผลงาน เป็นขั้นที่เด็กสร้างข้อตกลงร่วมกัน เลือกและใช้สื่ออุปกรณ์ในการทำกิจกรรม โดยครูคอยกระตุ้นให้เด็กเชื่อมโยงความรู้เดิมไปสู่การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ เปิดโอกาสให้ได้กระตือรือร้น แสดงความคิดเห็น และวางแผนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน เด็กได้ฝึกการทำงานกลุ่ม การแก้ปัญหา และการตัดสินใจร่วมกัน ทำให้ผลงานมีความแปลกใหม่ ไม่ซ้ำใคร และเด็กเกิดความสนุกสนานในการทำกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการพัฒนาคิดริเริ่มของ Torrance (1964) ที่กล่าวว่าเด็กวัย 4-6 ปีมีจินตนาการสูงและสามารถวางแผนการเล่นได้ รวมถึงงานวิจัยของ ชลธิชา ชิวปรีชา (2554) ที่พบว่าการทำกิจกรรมศิลปะด้วยวัสดุที่หลากหลาย เช่น ใบตอง ช่วยส่งเสริมความคิดริเริ่มและการสร้างสรรค์ผลงานที่แปลกใหม่ เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและภาคภูมิใจในผลงาน

2.3 ขั้นนำเสนอผลงาน เป็นขั้นตอนที่เด็กได้นำผลงานของตนเองออกมาพูดนำเสนอหน้าชั้นเรียน เด็กเกิดความภาคภูมิใจและพึงพอใจในผลงาน เพราะได้ตัดสินใจด้วยตนเองและพิสูจน์แล้วว่าความคิดของตนเองสามารถสร้างสรรค์ออกมาเป็นชิ้นงานได้จริง นอกจากนี้ เด็กยังสามารถอธิบายถึงปัญหาที่พบเจอระหว่างทำกิจกรรมและวิธีการแก้ปัญหาได้แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับ ทฤษฎีโครงสร้างทางปัญญาของกิลฟอร์ด (Guilford, 1976) ที่อธิบายว่าความคิดริเริ่ม คือความคิดที่แปลกใหม่ แตกต่างจากความคิดเดิม และต้องอาศัยจินตนาการเชิงประยุกต์ บุคคลที่มีความคิดริเริ่มมักมีลักษณะกล้าคิด กล้าแสดงออก กล้าทดลอง และอยากพิสูจน์ความคิดของตนเอง พร้อมทั้งรู้สึกพึงพอใจและตื่นเต้นเมื่อได้ลงมือทำ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรินทร์ แผ่นหิน (2564) ที่เปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ต่อความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 พบว่า เด็กมีความคิดริเริ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หลังจากได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

สรุป/ข้อเสนอแนะ

พบว่า ระดับความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มด้วยสื่อผสมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.67 อยู่ในระดับปรับปรุง หลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มด้วยสื่อผสมความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัยเท่ากับ 11.27 อยู่ในระดับดี เปรียบเทียบความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มด้วย

สื่อผสม หลังจากที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มด้วยสื่อผสม ความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัยสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 ส่วนข้อเสนอแนะในการวิจัย ประกอบด้วย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ประกอบด้วย
 - 1.1 ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย หน่วยงานการศึกษาควรสนับสนุนแนวทางและสื่อการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัยอย่างเป็นรูปธรรม
 - 1.2 ข้อเสนอแนะด้านการมีส่วนร่วม ควรส่งเสริมให้ครู ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการออกแบบและสนับสนุนกิจกรรมสร้างสรรค์ของเด็ก
 - 1.3 ข้อเสนอแนะด้านการเรียนรู้ ครูควรศึกษาและทำความเข้าใจแนวคิด ทฤษฎี และแบบประเมินที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปใช้จัดกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ได้แก่
 1. ควรมีการศึกษาการใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มด้วยสื่อผสมที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ให้ครบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความคิดริเริ่ม ด้านความคิดคล่องแคล่ว ด้านความคิดยืดหยุ่น และด้านความคิดละเอียดละออ
 2. ในการวิจัยที่มีผู้วิจัย 2 คนขึ้นไป ควรมีการประชุมร่วมกันหลังเสร็จสิ้นในแต่ละกิจกรรมเพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลหรือมุมมองของผู้วิจัยแต่ละคน เพื่อให้เกิดความเข้าใจในงานวิจัยที่ตรงกัน การบันทึกข้อมูลวิจัยจะได้สอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- จันทร์สุตา สมสุข. (2565). ผลการจัดกิจกรรมเล่นิทานปลายเปิดที่มีต่อความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัย. ใน *สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยราชธานี.
- ชลธิชา ชิวปรีชา. (2554). ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมศิลปะด้วยใบตอง. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พัทธนันท์ วรณพงศ์สิริ. (2567). *ศิลปะสื่อประสม Mixed Media Art*. เรียกใช้เมื่อ 30 มิถุนายน 2562 จาก https://bsru.net/cf_chl_tk=r9kZyZt4LiQzdoFmFfaycJIWI1VKfjKL3T4B_WwciJA-1749916905-1.0.1.1-ebi3umt48WrVY4hccMxmGOMwTBi2D2krVjM0LzghsSs
- พิทยาภรณ์ สิงหกันตพงศ์ และ ณัฐรดา มณีรัตน์. (2550). *การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย*. คณะครุศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

- ศิริประภา สุวรรณรัตน์. (2568). การพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่มสำหรับเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมศิลปะการต่อเติม. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 10(1), 1183-1192.
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2550). *การศึกษาปฐมวัย*. เอกสารประกอบการสอน. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุธีรา งามเกียรติทรัพย์. (2564). การสร้างบรรยากาศในการเรียนให้เกิดความคิดสร้างสรรค์. *วารสารนิตยสารเสียงธรรมจากมหายาน*, 7(1), 23-34.
- อมรินทร์ แผ่นหิน. (2564). ผลการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่มีต่อความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2. ใน *สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยราชธานี.
- อัศรพล ไชยโชค. (2565). เสริมสร้างการคิดเด็กปฐมวัยด้วยการเล่นลูสพาร์ตส์ผ่านกิจกรรมศิลปะจากวัสดุท้องถิ่น. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 20(2), 101-164.
- Guilford, J.P. (1967). *The Nature of Human Intelligence*. McGraw-Hill Book Company
- Schumacher, E. F. (1988). *Small is beautiful: Economics as if people mattered*. Harper Perennial. https://sciencepolicy.colorado.edu/students/envs_5110/small_is_beautiful.pdf
- Torrance, E. P. (1964). *Education and creativity in creativity progress and potential*. New York McGraw-Hill.